

# Déli Hírlap

## GAZDASÁGPOLITIKAI NAPILAP

### A titokzatos Négyek

megfenyegettek több erdélyi kereskedőt

Kolozsvár, január 23.

Az elmúlt hetekben több jómódu kolozsvári kereskedő és iparos levelet kapott, amely Magyarországon lett feladva. Abban a hitben, hogy valamelyik repatriált ismerősük ad életjelt magáról, valamenyny címzett örömmel bontotta fel a levelet, de már a megszólításból kiüzent, hogy nem szívélyes baráti üdvözlésről van szó a levélben hanem az fenyegetést és zsarolást tartalmaz. A levelekben, amelyek a „Négyek” titokzatos aláírását viselték, arra figyelmeztetik a címzetteket, hogy tudomással bírnak vagyonuk eredetéről és amennyiben bizonyos időn belül a levélben meghatározott címre nem küldik el a levélben jelzett összeget, úgy készüljenek el a legrosszabbra, mert a Négyek szövetkezetének keze mindenüvé elér és a bosszúállás nem fog sokáig késni. A titokzatos zsaroló leveleket a címzettek átadták a kolozsvári rendőrség bűnügyi osztályának, amely megindította a nyomozást.

### Nem érdemes élni

mondotta egy lány és agyonlőtte magát

Budapest, január 22.

A Szolnok felől jövő személyvonatba Gyömrő állomáson tegnap felszállott egy fiatal pár. A férfi Zombori Gyula huszonegy éves soffőr, a nő Kugler Erzsébet huszonkét éves varrónő. A vasuti kocsiban elhelyezkedve vitatkozni kezdtek és szóváltásuk mind hevesebb lett, úgy, hogy magukra vonták a többi utas figyelmét. A nő egyszerre retiküljéhez kapott, abból revolvert rántott elő és azt a szavakkal a férfire fogta:

— Így nem érdemes tovább élni!

A következő pillanatban a fegyver elsült, de a férfi még idejében félreugrott és így sértetlen maradt. A feldúlt arcú nő ezután kétszer egymásután önmagára lőtt és eszméletlenül bukkott le a fülke üléséről. Az utasok egyike megrántotta a vészféket, amire a vonat megállt és az erősen vérző nőt első segélyben részesítették. A vonat a véres incidens után folytatta útját Budapestre, ahová megérkezve az életveszélyesen sebesült nőt a Rókus-kórházba szállították, a férfit pedig kihallgatás céljából a rendőrségre vitték.

## Borzalmas vasuti katasztrófa Erdélyben

Egy gyorsvonat nyílt pályán összeütközött a szembejövő tehervonattal —  
Részeg mozdonyvezető és részeg vonatvezető — A törzsnélküli véres fej

### Öt halott és számos életveszélyesen sebesült

Kolozsvár, január 23.

Borzalmas vasuti katasztrófa történt Erdélyben. A Galacról jövő gyorsvonat Alsólónka és Gyimes állomások között összeütközött egy szembejövő tehervonattal. A katasztrófa következtében számosan életüket veszítették és tiznél több utas súlyos sérüléseket szenvedett. A szerencsétlenül járt gyorsvonat volt az első, amelyet két napi havazás után Galac állomásról utnak indítottak. A gyorsvonat pénteken reggel

nagy ködben

érkezett meg a gyimesi állomásra, ahonnan rövid megállás után folytatta útját Alsólónka felé. Egy kilométerrel az alsólónkai állomás előtt a teljes gőzzel roborogó gyorsvonatba belerohant a lejtős pályán nagy sebességgel szembejövő tehervonat.

A sűrű ködben a gyorsvonat mozdonyvezetője nem vette észre a veszedelmes gyorsasággal közeledő tehervonatot és így

nem volt ideje

fékezni. A katasztrófa pillanatok alatt feltartóztatlanul bekövetkezett és a két vonat mozdonya valószínűleg egymásba furódott. Az összeroncsolt mozdonyok tetejére fel-

futottak a szerkocsi és a postakocsi. A gyorsvonati személykocsikat az összeütközés formálisan belepréselte a romhalmazba. A halálra sebesültek

borzalmas jajkiáltásai

hallatszottak fel minden oldalról. A szerencsésen megmenekült utasok azonnal a halálveszedelemben forgó többi utitársaik megmentésére siettek, akik az összeroncsolt kocsi törmelékei alatt szinte őrzöngve kiabáltak segítségért. Órákig tartó megfeszített munka után tiz súlyos és több könnyebben sérült utast mentettek ki a romok alól. A súlyosan sebesült utasok között van Stuzli Izsák székelyudvarhelyi fakereskedő, akinek állapota

a legváltóságosabb.

A mentési munkálatok javában folytak, amikor megérkezett Gyimesről és Mádéfalváról egy-egy segélyvonat és ezeknek a személyzetével együtt hozzáálltak a katasztrófa romjainak az eltakarításához. Három vasutast és pedig a tehervonat mozdonyvezetőjét, vonatvezetőjét, valamint a gyorsvonat vezetőjét

holtan huzzák ki

a mozdonyok alól. Öntudatlan állapotban mentettek ki egy fékezőt,

aki a kórházba való szállítás közben kiszenvedett.

A romok eltakarítása alkalmával a vasutasok borzalmas leletre bukkantak. Az egyik szeneskocsi tetején egy összeroncsolt, véres emberfejet találtak, amelynek sem törzse sem végtagjai sehol nem voltak megtalálhatók. A felismerhetetlenségig

összezuzódott fej

személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. Kihallgatták még a helyszínén a halálvonatok személyzetének egyetlen életben maradt tagját, egy fékezőt, aki azonban a katasztrófa okára vonatkozólag felvilágosítást adni nem tudott. Az alsólónkai pályaudvar főnöke és az állomási előljáró a következőkben magyarázták meg a szerencsétlenség okát:

— Menetrend szerint a tehervonatnak az alsólónkai állomáson meg kellett volna állni, hogy ott találkozzék az

ellenkező irányból

jövő gyorsvonattal. Ehelyett azonban az történt, hogy a tehervonat mozdonyvezetője és vonatvezetője, akik láthatólag ittasak voltak, az alsólónkai állomás személyzetének legnagyobb megdöbbenésére megállás nélkül vezették keresztül a tehervonatot az alsólónkai pályaudvaron. Az állomás személyzete kétségbeesett zászlójelekkel és kiáltással akarta a mozdonyvezetőt és a vonatvezetőt figyelmét felhívni a közeledő veszedelemre, de a tehervonat rohant tovább a

rémes pusztulásba.

Közben megérkezett a gyimesi állomásról Alsólónkára a jelzés, hogy a gyorsvonatot onnan elindították és a katasztrófa Alsólónka mellett egy kilométerre bekövetkezett. Az összeütközésért ma már senkit nem lehet felelősségre vonni, mert a szerencsétlenség okozói, a tehervonat mozdony- és vonatvezetője életükkel fizették meg bűnös könnyelműségüket.

## Tőzsdei árfolyamok

Zürichben a lei 2'75, Párisban 13'30

Temesvári magánárfolyamok 1927 január 23-án reggel

(A Kereskedelmi és Gazdasági Bank devizaosztályának árfolyamai)

Minden pénznem mellett három számjegy áll. Ezek közül az első átutalást jelent pénzben, a második áruban, a harmadik bankjegyet középkurzuson.

Angol font: 932'00—935'00—935'00, dollár: 191'50—192'00—192'00, dinár: 3'41 külföldi, 3'36 belföldi, 3'35 effect, hollandi forint: 77'00—77'10—77'00, francia frank: 7'65—7'68—7'68, olasz lira: 8'35—8'38—8'38, cseh korona: 5'71—5'73—5'60, osztrák silling: 27'10—27'20—27'20, német márka: 45'90—46'00—46'00, magyar pengő: 33'65—33'75—33'75, svájci frank: 37'10—37'20—37'20.

Terményárak:

Buza 860, árpa 490, rozs 550, zab 430, tengeri 410 lei métermázsanként ab feladóállomás.

## Szenzáció!

Kiégett villamoságókat becserél:

## RÉVÉSZ RUDOLF

electrotechnikai vállalat, Gyárvaros, Bulev. Reg. Maria

(Liget-ut) 9. — Telefon 13-02.

# A motornélküli repülőgép feltalálója

## egy resicai magyar szerelő, aki már tizenhat év előtt repült a magakészítette motornélküli monoplánján

Temesvár, január 25.

Napsütötte a réu férfi állott a gyorsvonalat egyik kocsijának ajtajában. Barátságosan integetett.

— Látom, — szölt azután, hogy csudálkozva néztem rá, — már nem emlékszik rám. Záborszky vagyok, Záborszky József, a repülő.

Ez a pár szó tizenhat esztendő idöközét mállasztotta el és visszavitt 1911 nyarára.

Resicán jártam és mint ujságíró minden iránt érdeklödtem, amiböl cikket lehet gyártani. Ismerőseim, barátaim körében téma után kérdésködtem. Az egyik mérnök megjegyezte:

— Majd elküldöm Záborszkyt, a repülöt. Meg kell interjúvolni. Eröl lehet majd írni eleget.

Egy kis guny, egy kis malicia volt abban, ahogy kimondta a nevet és azt, hogy az illető repülő.

Másnap felkeresett egy nyurga fiatalember és Záborszky József néven mutatkozott be. Elmondta, hogy öt repülönök csufolják, de ő ezt nem veszi, csufolásnak, mert hiába nevetnek rajta mások, azért ő mégis repülő.

Elmondta, hogy géplakatos, aki azonban a villanyszereléshez is ért. Sokat tanult, odahaza esténként rajzol és szerkeszt.

— Szerkesztettem egy repülőgépet, — folytatta azután, amelyhez nem kell motor.

Bleriot és társai akkoriban folytatták első kísérleteit a repülőgépekkel és az egész világ sajtója nagy elismeréssel nyilatkozott rölük. Szakemberek állapították meg, hogy az emberek repülésének igazi ideje most következett el, amikor az elavult léghajók helyett a motoros repülőgépeket használják. Teliszítottam én is magamat ezzel a nézettel és azért hihetetlenül néztem arra a fiatalemberre, aki azt állította, hogy neki repülőgépe van, amelyhez nem kell motor.

De ez nem hagyta magát. Előszedte egy esomó rajzot, vázlatot és magyarázott. Mikor látta, hogy nem sokat érték belöle, vagy pedig nem hiszem, akkor egyszerüen meghívott próbarepülés bemutatására.

A meghívást elfogadtam és még aznap délután találkoztunk a Kereszthegyen mögött egy kis lapályon. A fiatalember harmadmagával jött és mindegyikük egy esomó holmit cipelt a vállán. Elmagyarázta, hogy ezek repülőgépeinek alkatrészei. Nekiláttak a szerelésnek és Záborszky Józseffel együtt annak utmutatása mellett összerakták az egyes alkatrészeket, srófoltak, kalapáltak és lassankint kialakult a repülőgép. Erös kátrányozott vitorlavászonból szárnyakat feszítettek ki rája, minek következtében hamarosan készen állott az

egyfedelü repülőgép,

de persze, motor nélkül.

Záborszky József beleült a gép nyergébe, kezébe fogta a kormányt, társai pedig hátulról gurítani kezd-

ték a gépet. A gummikerekek gyorsan gördültek, Záborszky egyszer csak elkiáltotta magát:

— Elengedni!

A segítök ebben a pillanatban elengedték a gépet és hasra vágodtak, nehogy a hirtelen felemelkedésben levő gép szárnyai megbillenés pillanatában megcsappják öket. Alig öcsulntam fel a meglepetésemböl, máris láttam, hogy Záborszky József a repülőgépen szépen szabályosan emelkedik.

Az emelkedés vagy öt méter magasságig ment, aztán lebegett kissé, majd szépen, lassan, csendesen ereszkedni kezdett lefelé és nem sokára földet ért. A kerekék pár lépésnyire gurultak, a gép aztán megállott, Záborszky pedig mosolyogva nézett rám.

— Most már elhiszi?

Csak ennyit mondott s mikor közelebb léptem, a nyeregben ülve magyarázta, hogy repülőgépe hogyan működik.

A kísérletet aztán még aznap néhányszor megismételte. Nem érte be pusztán azzal, hogy felszálljon és a levegőben lebegjen, hanem körben is repült.

Szépen, szabályosan, egyenletesen haladt a repülőgép, melynek nem berregett a motorja, mivel nem is volt. Olyan simán haladt a levegőben, mintha ott láthatatlan sineken siklott volna toya.

Nagy érdeklödéssel néztem végig azt is, hogy a gépet miként szerelték le a kísérletek végével és szedték szét alkatrészeire. Záborszky József a teremtő lélek büszkeségével mondotta el, hogy a magasság és sebességmérő, meg a gummirészek kivételével, valamennyi alkatrészt, akár acélból, vagy fából való is az, mind maga csinálta. A nikkell, alumínium és sárgaréz részeket is maga csinálta.

Amit akkor láttam, meg is irtam egy cikkben. A szerkesztőségben nevettek a dolgon és azt mondták, hogy az irást legfeljebb a humor rovatában lehetne leadni. Senki sem vette komolyan, hogy motor nélkül is lehet repülni és még a legenyhébben bírálták az ügyet azok, akik azt mondták, hogy álmodtam az egészet.

Azután mult az idő, jöttek a balkáni zavarok, majd ránküvöltött a világháboru. Elfeledtem Záborszky Józsefet motornélküli repülőgépevel együtt. 1925-ben azután, a nagy háboru lezajlása után évekkkel, sokat irtak az ujságok arról, hogy Németországban motor nélküli repülőgépekkel kísérleteznek. Képeslapok be is mutatták ezt a gépet. És ekkor megint eszembe jutott Záborszky annál is inkább, mert az ábrázolt motortalan repülőgépek nagyban hasonlítottak

az ő egykori alkotására. Ki tudja, mi lett belöle, gondoltam magamban és közel voltam annak elhívéséhez, hogy valahol ott lelte halálát valamely fronton és ismeretlen sírban fekszik ismeretlen társakkal.

— Záborszky vagyok, a repülő, — mondta a napokban a napbarnított ember, akit a jözsefvárosi pályaudvaron véletlenül megláttam.

És mikor az emlékezés lencsében keresztül tizenhat esztendő távlatába visszazétem, ott láttam magam előtt Záborszkyt, amint a resicai Kereszthegy lankáján száll-száll felfelé repülőgépén, amelyiknek

ninesen motorja.

És megkértem, mesélje el, mi lett gépe nek és az ő sorsának további folyása.

— Resicán mindenki kinevetett és bolondnak tartott.

Igen elkéseredtem ezen. Egy nap aztán, mikor a gyárban ismét gunyosan feltalálónak és repülönök ütüláltk, hazamentem, összeröttem a gépemet, felpakkoltam rajzaimat, könyveimet és elutaztam Németországba. Drezdába kerültem, ahol szerelönök szegödtem egy gyárba. A vezető mérnökkel hamarosan összemegedtem és megmutattam neki rajzaimat. Ez már nem nevetett ki, hanem csóválta a fejét és azt mondta, hogy nem is olyan bolondság, amit én konstruáltam. Azt a tanácsot adta azonban, hogy képezzem tovább magamat, tanuljak és rajzoljak sokat. Az ő segítségével bejutottam egy technikai tanfolyamra. Hiányzó tudásomat hamarosan pótoltam s aztán gyerekjáték volt a továbbhaladás. Mire kiört a világháboru kész mérnök lettem.

Záborszky aztán folytatólág elmondta, hogy a háboruban egy német repülösztagnál teljesített szolgálatot. Maga is sokat repült, de legföképpen a repülőgépek építésével és tökéletesítésével foglalkozott. A háboru után is kint maradt Németországban, ahol különben már állampolgárságot is szerzett.

— És mi lett a motornélküli repülőgéppel? — kérdeztem tölle.

— Az utöbbi években nem sokat foglalkoztam már vele. Bárha a békekötés után, amikor a német repülötechnikát nagyon guzsba kötötték, ismét előszedtem terveimet. Azok a kísérletek, melyek Németországban két-három esztendő előtt a motornélküli repülés terén történtek, az én egykori gépem elvein alapszanak. Sok utánzóm akadt, akiknek

sikerült elérni,

hogy motornélküli géppel órákon keresztül tudjanak a levegőben maradni.

— Miért hagyta abba a kísérleteknek ezt az irányát?

— Mert másfelé orientáldom a repülötechnikában. Már régen — még a háboru alatt — arra a meggyözdésre jutottam, hogy motornélkül nagyobb távolságokra repülni nem lehet. Azért a motor hive lettem, de a motornélküliségböl igyekszem felhasználni azt, hogy adott esetben kikapcsoljam a motor működését és a gépet anélkül használjam. Olyan gépeket szerkesztettem, melyeknél lehetővé vált, hogy bizonyos magasságba való felemelkedés után a motort kikapcsoljam és a gép a motor dolgozása nélkül maradjon lebegve

egy helyben

a levegőben. Ugyanesak a motor kikapcsolásával az egy síkban való repülés lehetőségét is megvalósítottam. Mindezzel azt érem el, hogy a benzinfogyasztást mérséklem. A benzinköltség sokkal tovább tart, mint eddig és így a géppel megszöbbebbre is lehet menni, mint eddig. A motornak is jót tesz az időnkinti pihenés, mert használhatóságának időtartamát fokozza.

Kár, hogy a gyorsvonalat kalauza jelt adott az indulásra. Nem hallgathattam tovább Záborszky József érdekes magyarázatait.

— Isten vele, — szölt le az induló vonatból, — nem tudom, mikor találkozzunk újra. Nem hiszem, hogy még egyszer Resicára menjek. Pár napig voltam ott, de nem él már senkim. Mit keressek ott, ahol valamikor kinevettek és örültek tartottak?

Kubán Endre.

## Ujra egyesítik a keresztény egyházakat

Temesvár, január 22.

Az egységes keresztény egyházban a keleti kereszténység elszakadásával és a reformációval bekövetkezett a protestáns és a görög keleti egyházak alapítása és ezzel a keresztény vallást követöknek több táborra való szakadása. Ennek több esetben hitéleti okokon kívül politikai okai is voltak. Ugy a római katolikus, mint a protestáns, valamint a görög keleti egyházak körében is több ízben felmerült az eszme, hogy a régi egységet ismét állítsák helyre. Ezek a kísérletezések eddig nem igen mutattak eredményt, aminek részben talán az is oka volt, hogy nem olyan helyről indult ki a kezdeményezés, ahonnan az akció eleve sikerrel kecsgethetett volna.

Ebben az irányban most — római jelentés szerint — döntő fontosságú lépést történt. Nemrégiben ugyanis az olasz katolikus egyetemi hallgatók szövetsége kihallgatáson jelent meg a pápánál, aki fontos nyilatkozatot tett az összes keresztény egyházak egyesítése ügyében. Kijelentette ugyanis a pápa, hogy ezen nemes cél elérése érdekében igyekezzenek az egyes felekezetekhez tartozók megismerni egymást. Ha megismerik egymást, akkor meg is szeretik egymást és megszünnek az előítéletek, melyek jelenleg választófalat képeznek közöttük. Keleten — mondotta — tévesen itélik meg a katolikus egyházat. Az objektivitás azonban megköveteli annak megállapítását is, hogy a katolikusok is hibáztak, mert nem igyekeztek közeledni és megismerni Kelet keresztényeit. Ha ezek az előfeltételek teljeseznek, akkor nincs és nem lehet semmi akadályja annak, hogy a különböző keresztény egyházak ismét egyesüljenek.

Egyházi, de világi körökben ennek a beszédnek óriási jelentőséget tulajdonítanak és megállapítják, hogy ezzel a két egyház egyesülésének kérdése egészen új alapokra helyezödött. Mátután a pápa maga állott ezen beszédevel a mozgalom élére és beszéde nagy megértést tartalmaz, azt hiszik, hogy a cél elérése a lehetőségek határai közé került. Budapesti jelentés szerint a katolikus és protestáns egyházak között ez év nyarán ebben a kérdésben már komoly tárgyalások indulnak meg a magyar fővárosban. Amennyiben a protestánsokkal sikerül megtalálni az egyesítés alapját, ugy bizonyára nem fog sokáig késni a görög keleti egyházakkal sem a megállapodás.

**Örizzkedjünk** az ártalmas arckenöcsök használatától, mert ezek rettenetes rombolást visznek véghez az arcon. A világ legszebb és legelőkelőbb hölgyei a **Földes Margit Crème**t használják, mert zsirtalan, ártalmatlan s röglön szépit.

**Butorok készítését**

bármily kivitelben vállalom.

**Wildpret Ferenc**

Kossuth Lajos-utca 1. 1149

**CARMEN** cipőkülönlegességek

**GROSZ és WEISZ**  
cégnél

Belváros, Löffler-palota

## A spanyolláz elleni védekezés

Temesvár, január 22

A spanyolnátha újra súlyos járványként lépett fel Európa több országában. Romániában eddig nem történt megbetegedés, de miután a veszély lehetősége megvan, nem lesz érdektelen a betegségről magáról és a védekezésről egyet-mást elmondani.

A spanyolnátha története azzal kezdődött, hogy 1918-ban az influenzának addig ismeretlen, rendkívül súlyos formája lépett fel, Európa délnyugati részén, főképen Spanyolországban. Innen terjedt el a kontinens többi területeire és innen kapta a spanyolnátha elnevezést. Akkor és azóta az egész világ orvostudósai foglalkoztak a betegség természetével, de ezidáig

### teljesen sikertelenül.

Sem a bakteriológusok nem jutottak megfelelő eredményre, — úgy-hogy bakteriológiai tekintetben ma sem tudják a kórnak magyarázatát adni — sem a klinikai orvosok nem állapodtak meg határozott kórképben. Mindössze annyi a tudomásunk, hogy az influenzának súlyos és veszedelmes alakjáról van szó, főjellegzetessége, hogy igen rövid idő alatt hatalmasodik el, magas lázzal, erősebb hurutos tünetekkel jár. Egyik jelentkezős formájában leginkább gyomor- és bélszimpptomákkal társul, fájdalmak lépnek fel ezeken a helyeken, másutt,

### hirtelen orrvérzések

kiséretében jelentkeznek. A legszomorubb velejárója a betegségnek, hogy az esetek legnagyobb részében, szinte alig elhárítható gyorsasággal megy át tüdőgyulladásba. A kór lezajlásának ez a nagyfokú „rosszindulatusága” volt a spanyolnátha felöltő vonása 1918-ban s úgy látszik, a jelek szerint ugyanez a helyzet ma is azokban az államokban, ahonnan eddig hozzánk a járvány kiújulásáról jelentések érkeztek.

Az elmondottakból is látszik, hogy a spanyolnátha és a közönséges értelemben vett influenza között

### a fő eltérés

az, hogy amíg az influenza lassan fejlődik, s ebből csak igen ritka esetekben szokott nagyobb bonyodalom (tüdő-, mellhártyagyulladás, középfülgulladás, stb.) származni, addig a spanyolnátha egy-két nap alatt egész félelmetességében kibontakozik, s többnyire tüdőgyulladásban kulminál. Ismeretlen ezzel kapcsolatban az influenzából származó hétnapos krízis-periódus is.

A spanyolnáthától élesen elválasztandó az úgynevezett

### náthaláz,

amely betegség két-három esztendeje tömegjárvány gyanánt mutatkozott nálunk, ezidő szerint is sokan szenvednek benne, szintén pár napig tart, azonban legfeljebb apró légsző- és garathuruttal szokott társulni. Afféle baj, mint a bárányhimlő, kanyaró, hiányzik belőle teljesen a rosszindulatuság, az izgalom, amely gyorsan támad, olyan hirtelenséggel mulik is el.

Ami a védekezést illeti, legyen mindenben egyrészt annyi egoizmus, hogy a társas érintkezést ezekben

### a kritikus időkben

a lehető legkisebb mértékre csökkenteni, ne látogassunk betegeket, ha pedig másrészt valaki lázas tüneteket érez, ne menjen társaságba, hanem járjon a baja végére, kerüljék a fűszögő, köpködő embereket s magunk szintén tartózkodjunk

attól, hogy másnak az arcába köhögjünk, ami normális körülmények közt is egyike a legnagyobb izléstelenségeknek.

Semmiféle védőoltás nem célra-vezető a spanyolnáthával szemben. A dohányzás, ellentétben a híreszteléssel, ugyanígy alig mondható a

# Bánsági földbirtokos száztizennégy pere

## Görgey temesmegyei futártisztje — A bánsági hadtest legvitézebb hadnagya — Testvérek halálos gyűlölsége — Aki nyersen eszi meg a fürjet

Temesvár, január 25

A Bánság régi világa kegyeletes évfordulót ünnepel. Ötven esztendeje, hogy a Temesvári Történelmi és Régészeti Muzeuntársulat elnöksége, néhai Ormos Zsigmond temesi főispán kezdeményezésére, az alduai Palánkon emlékkövel jelölte meg azt a közös sírhelyet, ahol Lo Presti di Fontana d'Angioli hadnagy, husz hős bajtársával örök álmát alussza.

A Bánság II. József császár uralkodásának utolsó éveiben nagy vesztélyben forgott. A császár háboruba keveredett a portával. Két-százezer főnyi katonaság vonult fel a Duna végeire. A bánsági hadtest egyes pontokon vitézi bátorságának ritka példáit adta. Így Lo Presti hadnagy, aki Palánknál husz közvitézrel védelmezte Ráma várát négyezer török ellen.

### A hős Lo Presti.

A vitéz hadnagy azt a parancsot kapta, hogy éjnek idején, keljen át a Dunán és husz közvitézrel szállja meg a védtelen maradt kis Ráma várkastélyt. A török ennek nesztét vette és másnap éjjel négyezer emberrel bekerítette a várat; 1788 július 29-én hajnalban megkezdte az ostromot. Három órai sikertelen ágyutüz után szuronyszegezve rohantak a védekezőkre. De eredménytelenül. Háromszáz török hullott el a sáncokban. Ekkor a kapunak szegedték az ágyukat s miután azt összezúzták, a sáncokra löttek réseket. A hős védők nem bírván többé támadóiknak ellenszegülni, felrobantották az erődítményt és spártaikhoz méltó halállal haltak meg. Élve senkit sem találtak a várbán. Mikor a török elvonult, a mieink elhozták a holttesteket és Palánkon ünnepélyesen eltemették. A rettenthetetlen hősök sírját örök emlékkül jelzi a félszáz év előtti leleplezett szerény palánki emlékkő, melyre a hős Lo Presti hadnagy nevét rávésték.

A hős hadnagy két unokáját: Lo Presti Lajost és Árpádot atyjuk végrendeleti meghagyására magyar szellemben nevelték. Különösen Lo Presti Árpád válik díszére a családnak. A szabadságharcban Görgey tábornok ritka bátorságu futárjaként nagy és fontos szolgálatokat teljesített a magyar ügynek. Lo Presti Lajos báró, a család idősebb tagja, Mercyfalván született. Részt vett ő is a magyar szabadságharcban, a saját költségén toborozott huszárcapattal.

### Száztizennégy pör.

A két Lo Presti báró közül Lajos volt a gazdagabb. A Bánságnak akkor ő volt egyik legnagyobb földbirtokosa. Amikor atyja 1848-ban meghalt, Lajos báró, mint majoreseo, 22 éves korában hat jól beruházott uradalmat örökölt. A szabadságharc lezajlása után két évig Nápolyban élt családjával. Visszatérve, uradalmait a háború és bő költségek következtében megrongálva találta. Ekkor a hitbizomány egy formahibáját föl-

baj ellenszerének, — onnan származott a tévhit, hogy 1918-ban több nő betegedett meg „spanyolban, mint férfi. Később azután bebizonyosodott, hogy a statisztika illetően kialakulása merő véletlen, s a gondolat propagálásával csak azt érnénk el, hogy asszonyainkat az

eddiginél még nagyobb mértékben szoktatnánk cigarettázásra.

### Az alkohol

meg éppen káros „orvosság”, a test ellenálló erejét csökkent, ezenkívül az esti, éjjeli vendéglőjárás a mostani hidegben csak növelné a meghűlés eshetőségét.

használva, eltökélte, hogy majoratusát mint szabad, korlátlan vagyont öröklő ki magának. Száztizennégy pöre volt, melyeket öccse és hugai ellen folytatott. Végre megnyerte a pörököt, de aradi jószágai csaknem teljesen rámentek. E pörök folyása alatt ugyszólván közepkorias testvérgyűlölet fejlett ki a két testvér közt. Nem találkoztak s ismerőseik nagyon óhajtották, hogy ne is találkozzanak soha, mert végzetessé válhatik a viszontlátás.

Egyszer a véletlen összehozta őket a temesvári régi Trombita-vendéglő szűk lépcsőjén. Egyik ment föl, a másik ment le. Árpád, ki állandóan vashattal járt, megállt egy lépcsőn s fölemelve botját, így szólt:

— Meghalsz!

Lajos báró hasonló fagyos nyugalmal állt meg, levette kalapját, mondván:

— Ölj meg!

Az öccse e szóra leeresztette kezét s szó nélkül távozott.

Mikor a hatvanas években a budapesti löversenyen egy híres versenylábát törte, és rögtön meg kellett ölni, Lo Presti Árpád adott e célra egy töltött revolvert. Kivégezték a szegény állatot, de aztán valakinek eszébe jutott kérdezni, miért jár töltött revolverrel a löversenyre?

— Barátom, felelte a báró, hát tudhatja az ember itt Pesten, mikor találkozik a testvérbátyával?

### Az indiai tigrisvadászat.

A testvérek gyűlölségének okáról, a majoratus elpörléséről, egy furesa anekdota számol be.

Az 1852-ben kiadott ősiségi páteus elrendelte, hogy aki valamely ősi örökséghez jogot formál, 1853. április 30-ig és pedig déli tizenkét óráig, indítsa meg a pört, különben végkép elveszti jussát. Ezt a föltételt előbb tudta meg Lo Presti Lajos, mint öccse Árpád, ki a bátyja majoratusi jószágaiából részt követelt magának.

Lajos báró ekkor egy nap így szólt az öccséhez:

— Te Árpád, nem volna kedved Indiába jönni velem egy kis tigrisvadászatra?

— Miért ne? Én sohasem vagyok semmi jónak az elrontója.

És elmentek Indiába, hol néhány hónapig lesték a tigrist a bozótokban.

Egy este valahol a Ganges torkolata körül táboroztak, mikor Lo Presti Lajos egyszere kiveszi a zsebéből a chronométert és azt mondja:

— Tudod öcsém, hány óra van most Magyarországon?

— Tudja a manó.

— Hát pont déli tizenkét óra. És tudod, micsoda nap van ma?

— Biz én azt sem tudom.

— Hát megmondom én. Ma van 1853. április 30-ika. És otthon már elmúlt déli tizenkét óra. Nem indíthatok ellenem többé pört. Most már akár haza is mehetünk. És jóízűt nevetett a beszéd mellé.

Lo Presti Árpád nem szólt rá semmit.

Tovább üzték a tigrist. Egy nap elkalandoztak kisereitüktől az őserdőben. Lajos előlment, Árpád néhány lépéssel hátrább, nyomában. Egyszere valami roppan, s Lo Presti Lajos eltűnik.

Tigrisverembe esett. Ama négyötöl mélységű gödrök egyikébe, amelyeket a benszülöttek gyengén befödnek galyakkal, hogy a kikötött kecskétől odaesalt fenevad belezuhanjon. Lo Presti Árpád megállt a verem szélén és lekiáltott:

— Jó éjszakát!

Nyögés felelt vissza:

— Hát itt hagysz veszni?

Az öccse nem válaszolt. Odább indult. Ekkor utána kiáltott a mélységből egy kétségbeesett hang, rettenetes gunnyal:

— Pénzért... egy nemes ember!

Ekkor Lo Presti Árpád némán visszafordult, leoldozta derékáról a manila-kötelet s ledobta a verembe:

— Kapaszkodjál meg jól!

Aztán felhuzta a bátyját és szótlanul tovább mentek táboruk felé...

### A bánsági új földesur.

Lo Presti Árpád furesaságairól híres ember volt. Az ötvenes években az abszolút kormány hiába vett ki adót sódiai birtokára, sohasem hajthatott be egy krajcárt sem, mert a tulajdonos a paragrafusokból bebizonyította, hogy amely birtok nem jövedelmez, attól nem lehet adót követelni. Ezt pedig úgy érte el, hogy egy talpalattnyi földet sem tetetett be, még a füvet sem kaszáltatta le, csakhogy adót ne kelljen fizetnie.

Otthon igen egyszerűen élt, és a vendég rosszul járt, ha nem éppen jókedvében találta a házigazdát. Egy téli estén egy régi ismerőse toppant be hozzá. Lo Presti fiúttelen szobában fogadta. A vendég csak a jó meleg vacsora reményében vigasztalta magát, de egyik óra mult a másik után s a vacsora csak nem érkezett. Végre tizenegy óra felé eszébe jut a háziurnak, hogy vendége talán éhes. Így szólt tehát hozzá:

— Én nem szoktam vacsorázni, de nekéd rendeltem valamit: persze be kell érned azzal, ami falu helyen éppen a háznál van.

És odatettek a vendég elé — egy tányér fagyaltot.

Máskor ügyvédjével vadászott, s midőn már rég elmúlt a dél, az ügyvéd nem állhatta tovább s figyelmeztette a bárót, hogy ideje volna valamit falatozni.

— Igaza van, — felelé a báró s ezzel vadászárnyájáról levett egy fürjet és megette nyersen.

— Vadászaton ez is jó, mondta.

A hős Lo Presti unokái ilyen különös életet éltek. A mercyfalvi kastély a nagy domíniumokkal azóta idegen kézre került. Az ősi kuriában és a parochián ma már csak néhány családi olajfestmény hirdeti a Lo Presti-familia emlékét.

Osztie Andor.

# Uri szabóóság Kirity József

valódi angol szövetek raktára

Belváros, Szentgyörgy-tér 4,  
I. emelet.

## Hírek

## Uj korszak a német politikában

## A nacionalisták részvétele a kormányban

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Plaja Sf. Oheorghe (Szentgyörgy-tér) 4

Telefonszámalk:

Szerkesztőség: 2-52

Kiadóhivatal: 2-52

Nyomda: 10

Felelős szerkesztő lakása: 2-43

Előfizetési árak:

Egy hónapra 60 lei, három hónapra 160 lei, félévre 300 lei, egy évre 600 lei. Egyes szám ára 3 lei, az ökrály-ságban 4 lei, Magyarországon 2000 kor., Jugoszláviában 1 dinár, Csehszlovákiában fél ck., Ausztriában 20 garas.

Felelős szerkesztő:

Vuchetich Endre dr.

## Ujévi tisztogatás

az olasz fascista pártban

Róma, január 23.

Mussolini az újévi kezdetén hozzálátott a fascistapárt tisztogatásához. Tagsági jegyet mint fascista csak az kapott, akinek politikai előélete tiszta. Az illegális fascista egyesületeket feloszlatták, a rohamesapatokat pedig mindenütt lefegyverezték. Ez alkalommal súlyos összetűzés is támadt. A milánói rohamesapat feloszlátásakor ugyanis megtagadták a rohamesapat tagjai a fegyverek kiszolgáltatását, mire a milícia le akarta tartóztatni az egész rohamesapatot. Az incidens általános verekedéssé fajult és mindkét részről lövöldözés tette a helyzetet még válságosabbá. A fascista milícia két tagja súlyosan megsebesült. A milícia a renitens rohamesapat embereit letartóztatta.

**A DÉLI HIRLAP LEGKÖZELEBBI SZÁMA** a hétfői nemzeti ünnepen elrendelt általános munkaszünet következtében szerdán reggel a rendes időben jelenik meg.

**Cosma Auréli dr. bukaresti utja**  
Cosma Auréli dr. volt miniszter hétfőn Bukarestbe utazik, ahol egy hétig fog tartózkodni. Utazásának politikai természete van és mint a liberális párt temesvári tagozataának elnöke, résztvesz a párt bukaresti központi ülésén.

**Bogdan prefektus itthon.** Bogdan Antal dr. prefektus, aki több napig a fővárosban tartózkodott és a miniszteriumban hivatalos ügyeket intézett el, ma érkezik vissza Temesvárra.

**UJ VASUTI DIJSZABÁS FEBRUÁR ELSEJÉN.** Január elsején új vasuti személydijszabásnak kellett volna életbelépnie, amely jelentősen mérsékeltebb lett volna, mint a szeptember 15-ike óta érvényben levő tarifa. Az új dijszabás életbeléptetését azonban váratlanul az utolsó pillanatban elhalasztották. Azóta a vasuti vezérigazgatóságon átmódosították az új tarifát és miként Bukarestből jelentik, azt február elsején léptetik életbe.

**A belügyi vezérfelügyelő elutazott Temesvárról.** Polyon tábornok, a belügyminiszterium vezérfelügyelője, aki jelenleg Temesvárott az állampolgársági ügyeket vizsgálja felül, tegnap a megyében tartózkodott. Felkereste Komlós és Zombolya községeket, ma pedig visszautazik Bukarestbe. Tapasztalatairól jelentést tesz a miniszternek.

**A Magyar Házért.** A józsefvárosi magyar-ág hétfőn este hat óra körül a Korona-szálló fölételei nagyszobájában rendkívüli közgyűlést tart a Magyar Ház érdekében. A gyűlést másnap este és tánc követi.

Berlin, január 22.

A német kormányválságnak olyan mellékzöngéje van, amely könnyen bonyodalmakra vezethet még. Curtius sikertelen kormányalakítási kísérletei után Hindenburg elnök Marx volt kancellárt bízta meg a kormányalakítással és levelet intézett hozzá, melyben arra hívta föl, hogy polgári pártokból igyekezzen kormányt alakítani. A baloldali sajtó emiatt erős támadásokban részesíti Hindenburgot és azt írja, hogy a köztársaság elnöke túllépte alkotmányos jogkörét. A sajtó hangsúlyozza, hogy Németország súlyos órák előtt áll, melyeknek jelentősége ma

még fel sem ismerhető. Ezzel szemben egy felelős állású férfiú kijelenti, hogy jelenleg legtöbb esélye van egy nacionalista kormánynak és hogy egy ilyen kormány a külföldön semmiféle kedvezőtlen következményekkel nem járhat. Egy részben nacionalista kormány sokkal erőteljesebb politikát folytathat majd a szövetségesekkel szemben olyan kérdésekben, mint aminő a lefegyverzés, a birodalmi hadsereg ügye és a Rajna-vidék kiürítése. A nacionalisták Stresemann politikájának alapján állanak. A nacionalistáknak a kormányban való részvétele hatalmas konszolidációs korszakot nyit meg.

**LEMONDOTT A BELGA KORMÁNY.** Brüsszelből jelentik: A kamara tegnap ülést tartott, amely az adójavaslatlalt foglalkozott. A kormányt leszavazták, mire a kabinet tagjai minisztertanácsra ültek össze és a késő esti órákban elhatározták a kormány lemondását.

**Kitüntetett temesvári esendőrbrigádéros.** A király Jordan Szilviusz esendőrbrigádérosnak, a temesvári 33. esendőrbrigád parancsnokának a román koronarend parancsnoki jelvisztyét adományozta. Jordan Szilviusz lugosi származású és a régi monarchiában is katona volt. Mint ilyen előbb a vezérkarban teljesített szolgálatot, később pedig a budapesti önkéntesiskola parancsnoka volt. Az imperiumváltás után a román hadseregbe lépett és újjászervezte a esendőrséget. Temesvárra két esztendő előtt került és hatásköre 27 megyére terjed ki.

**Uj gyermek- és diákkurzusok jövő héten kezdődnek Dr. Bergmanné táncszalonjában, Lloydpalota.**

**Csödkérellem egy temesvári divatkereskedő ellen.** Kreszta István temesvári, Mercy-utcai divatkereskedő ellen egyik bécsi hitelezője háromezeröttszáz svájci frank tartozása miatt csödtét kért. A temesvári törvényszéken Halász István dr. táblabíró tegnap tárgyalta a csödkérelmet és helyt adott Várnay Elemér dr., a Wiener Creditorenverein ügyésze, halasztási előterjesztésének, mert remény van a békés kiegyezésre.

**Elhalasztott esküvő.** Tegnap számunkban hirt adtuk, hogy ma délelőttre tervezte Faur Zsófia György nevű fiának esküvői szertartását Muntean Margit urleánnyal. Időközben azonban a vőlegény influenzában súlyosan megbetegedett, úgyhogy a ma délelőttre a Csáky-utcai lakásban tervezett egyházi esküvőről bizonytalan időre le kellett mondani. A Faur család ezután is értesíti a meghívott vendégeket, hogy a vőlegény felgyógyulása után a legrövidebb időn belül kitűzik a már elmaradt egyházi szertartást és újból küldenek szét meghívókat.

**Antialkoholisták propaganda-gyűlése.** Az antialkoholista Good Templar rend temesvári társasága, amely Energia 4 néven működik, ma délelőtt tizenegy órakor a városháza nagyszobájában propaganda-gyűlést tart. A gyűlésen részt vesz Doczy Imre dr. a világhírhelyi kiküldöttje, Gábor Liviusz dr. a temesvári Orvosszövetség elnöke és Sigismund Henrik dr. az erdélyi páholyok nagytemplarja.

**Agyonsújtotta az áram.** Zombolyáról jelentik: A Bohn-féle téglaárnyékprésházában egy villanykörte elaludt. A tizenkilenc éves Esik Vencel nevű munkás meg akarta a villanykörtét igazítani és mikor a sárgaréz foglathoz ért olyan erős villanyáram érte, hogy a szegény fiú nyomban meghalt. A baleset ügyében a vizsgálat megindult.

**Ahírlapiró leszereplése.** Nagybecskerekéről jelentik: Reyszer Lajos, aki annak idején Temesvárról került Nagybecskerekre és Rendkívüli Ujság címen lapot indított, ismét beszélt magáról. Becskereki szereplése éppen olyan volt, mint a temesvári és lugosi, ujságját minduntalan elkobozták, sőt nemrég négy hónapi fogházra is ítélték egy sajtóperből kifolyólag. Ezenkívül a napokban tiltott határátlépésért négy napi elzárásra ítélték. Büntetését most kellett volna megkezdeni, de a rendőrség sem a lakásán, sem az egész városban nem találta. Ugyilátszik, hogy Reyszer már a becskereki talajt is igen forrónak érezte a lába alatt és megszökött.

**Mesedélutánál egybekötött gyermekvizsga lesz 23-án, vasárnap délután 5-8-ig Dr. Bergmanné táncszalonjában.**

**Az erzsébetvárosi új római katolikus parókia** immár elkészült és most folynak a belső berendezési munkák. Az egyemeletes ház, melyben a plébániahivatalon kívül a hitközség irodája, az ifjusági egyesület, a misszió társulat, a katolikus könyvtár és más katolikus intézmény is lesz elhelyezve, gótstilben épült, akár a mellette álló templom, amellyel a parókiát fedett folyosó köti össze. Az új épületet február 2-án fogják felszentelni. Az egyházi ceremóniát Pacha Ágost apostoli kormányzó végzi.

**Eljegyzés.** Daniel Klotildot (Schatzi), Daniel N. C. temesvári kalapgyáros leányát eljegyezte Weisz Károly Gyula okleveles mérnök, Weisz Feodor dr. temesvári főorvos fia.

**Kubinyi orvostanár állapota.** Budapestről jelentik: Megirtuk, hogy Kubinyi orvosprofesszort operáció közben szélütés érte. Állapota ma már javult és az orvostanár visszanyerte beszélőképességét.

**Ahol egy hétig ingyen utazhatnak a vonaton.** Szegedről jelentik: E hó huszonnyolcadikán átadják a Forgalomnak a tanyai vasutat. A vezetőség elhatározta, hogy az új vasut népszerűsítése érdekében egy hétig mindenki ingyen utazik.

**KINAI GYŐZELEM A BOLSEVIKIEK FÖLÖTT.** Pekingből jelentik: Csang-Cso-Lin tábornok csapatai döntő győzelmet arattak a bolsevista csapatok fölött. A győzők nagymennyiségű orosz löszert zsákmányoltak.

**Vasárnap is lehet börtönvállkozni.** Tekintettel a holnapi általános munkaszünetre, a borbélyüzletek felsőbb hatóságtól nyert engedély alapján ma délig nyitva maradnak.

**Felhívás a volt tisztetekhez.** A temesvári hadkiegészítő parancsnokság egy most érkezett hadügyminiszteri rendelet értelmében most utoljára szólítja fel az egykori osztrák-magyar hadsereg tartalékos tisztjeit, akik mindezeidig még nem kérték a felvételüket a román hadseregbe, hogy erre vonatkozó kérvényeiket haladéktalanul adják be a temesvári hadkiegészítő parancsnokságnál, más különben többé nem adódik alkalom a tartalékos tiszti rang elnyerésére és az érdekelteknek közlegényi sorban kell szolgálniuk. A hadügyminiszter újabb terminust semmi esetre sem hajlandó engedélyezni.

**Megalakult a Singer-esőd választmánya.** A temesvári törvényszéken a Singer Testvérek temesvári harisnyakerekedő cég esődügyében a esődválasztmány egyhangulag a következőképpen alakult meg: Huszár Ödön dr., Várnay Elemér dr. és Poltsek Ármán dr. rendes tagok, Feld Kálmán dr. és Istfan Péter dr. pótagok.

**Mikor az emigrációban élt Kossuth Lajost képviselővé választották.** Ceglédre jelentik: Hétfőn lesz felszázados évfordulója annak, hogy Cegléd városa az akkor száműzetésben élt Kossuth Lajost képviselővé választotta meg és a mandátumot száztagnú küldöttség adta át a Turinban tartózkodó Kossuthnak. Azóta ez a bizottság önmagát állandóan kiegészítette száz tagra és a jubileum alkalmából a küldöttség hétfőn Budapesten megünnepli a felszázados évfordulót. A Kerepesi-temetőben Kossuth sírjánál és a megyeháza dísztermében megy végbe a kegyelet ünnepe.

**Letartóztatott hirdetési ügynök.** Megirtuk, hogy a Gazeta Banatului című hetilap feljelentést tett Renovich Artur hirdetési ügynök ellen, aki körülbelül száz-ezer leiel nem tud elszámolni. A rendőrség ebben az ügyben az előzetes vizsgálatot befejezte és Renovichot tegnap átkísérték az ügyészségre.

**Charlestont 1 óra alatt tanít Dr. Bergmanné táncszalon, Lloydpalota.**

**A koresolyázás áldozata.** Budapestről jelentik: Bodor Ödön, az MTE volt híres atlétája, a jégpályán szerencsétlenül járt, kórházba kellett szállítani, ahol sérülésébe belehalt.

**Influenzajárvány Budapesten.** Budapestről táviratozzák: A főváros tiszti főorvosi hivatala péntekről jelentette az első két spanyolnátha esetet. Az egyik beteg a klinikán, a másik pedig lakásán meghalt. Az elsőnél a boncolás kétségtelenül megállapította a spanyolnáthát. Más megbetegedés nincs. A Szent László kórházba tegnap hatvanhét beteget vettek fel és ezek közül tizenhétnek tüdőgyulladásos van. Ketten meghaltak közülük. A kerületi előljáróságok jelentették, hogy negyvenkét beteget lakásukon ápolnak és ezek közül szintén meghalt kettő. A vidéken, így Miskolcon, Egerben és Szegeden csökkent az influenzás betegek száma.

## Báli szezónra

ruha-feldiszek arany, ezüstből és bármilyen anyagból készen kaphatók, valamint divatlap szerint megrendelhetők. Figyelmébe ajánljuk a n. é. közönségnek az ibolyabálhoz készített nagyon jutányos áru ibolyadiszeinket.

## HELIOS

művirágárugyár

BELVÁROS, MERCZY-UTCA 6

**MEGALAKUL A NÉMET KORMÁNY.** Berlinből jelentik: Marx tegnap jelentést tett Hindenburg elnöknek arról, hogy a centrum tegnapi határozata értelmében hajlandó a kormányalakításban résztvenni.

**Nincs járványos betegség Temesvárott.** Temesvár közegészségügyi bizottsága tegnap délután Dobosan János dr. főpolgármester elnöklété mellett ülést tartott, amelynek keretében Prostean Oktávia dr. városi tisztii főorvos beszámolt az általános egészségügyi helyzetről. A főorvos jelentése szerint Temesvárott ezidőszerint járványos megbetegedések nem fordultak elő. A spanyolnátha-járvány kapcsán a főorvos teljesen megnyugtató kijelentéseket tett arra nézve, hogy Temesvárott és környékén még egyetlen spanyolnátha megbetegedés sem fordult elő. Az influenza megbetegedések száma is gyér. A bizottság örömmel vette tudomásul a főorvos jelentését.

**Tavaszi és nyári divatlapok megérkeztek nagy választékban Galambos-cégnél.**

**Egy feljelentés epilógusa a hadbírósnál.** Megírtuk, hogy Weisz Ilona, az Aerovo technikai cikkek felszerelési vállalat tulajdonosnője, feljelentést tett a vele állítólag társasviszonyban volt Pressburger testvérek ellen sikkasztás címén. Feljelentése folytán házkutatást is tartottak náluk és ez alkalommal egy revolvert találtak. Emiatt átszállították a két fivért a temesvári hadbíróshoz. Miután tegnap a sikkasztásért tett feljelentést visszavonták, a revolver ügye is tisztázást nyert. Pressburger testvéreket szabadlábra helyezte a hadbírósnak, de Pressburger Imre mérnököt, aki magyar állampolgár, áttették a magyar határon. Ezzel az ügy befejezést nyert.

**Csak egyszer, egyetlen egyszer vásároljon nálam zseb- vagy ingaórát, ezüst és alpakka dísz tárgyat, úgy soha többet nem marad el vevőim sorából.**  
**Alex. Klein,** órák és ékszerész  
Belváros, Weisz-palota, a színházzal szemben.

**Tíz évi fegyház egy gyilkosnak.** Kolozsvárról jelentik: Costin János napszámos két hónappal ezelőtt Kert-utcai lakásán élesre fent késsel agyonszurta Biju Máriát, akivel huzamosabb időn keresztül közös háztartásban élt. A gyilkost, akit a merénylet után néhány napra fogott el a rendőrség, a kolozsvári törvényszék tegnap vonta felelősségre. Costin beismerő vallomást tett és védekezésére csak azt hozta fel, hogy a gyilkosságát elkeseredésében követte el, mert biztos tudomása szerint a nánálál jóval fiatalabb asszony megszállta. A törvényszék a gyilkost tíz évi fegyházra ítélte.

**Fürdőszoba berendezések**  
legolcsóbban  
**Hirschl & Comp.**  
Józsefváros, Bul. Berthelot 7.

**Leszakadt egy cirkusz tribünje.** Stuttgartból jelentik: A világhírű Sarasani-féle cirkusz tegnap esti előadása alatt súlyos szerencsétlenség történt. Az egyik három méter magas tribün a nagy súly alatt összeomlott és a közönség egyrészt maga alá temette. A zsunálásig megtelt nézőtér elől a mentők huszonkét embert életveszélyes sérüléssel ástak ki, több száz pedig könnyebb sérüléseket szenvedtek. A közönség körében kitört pánikot csak nagynehezen sikerült lecsendesíteni.

**A munkanélküliek küldöttsége a polgármesternél a közmunkák megkezdését, segély folyósítását és népkonyhák, valamint napközi otthonok felállítását kérte**

Temesvár, január 23.

A szakszervezetek tanácsa és a szocialista párt együttes akciót indított az egyre fokozódó munkanélküliség enyhítése érdekében. Az erre vonatkozó hosszas előzetes tanácskozások eredménye az a küldöttség volt, amely tegnap délelőtt jelent meg a városházán. A küldöttségben képviselve volt valamennyi szakma egy-egy munkanélküli munkása. A munkanélkülieket Hetzer Konrád, a szaktanács elnöke és Gabriel József városi tanácsos vezette. Dobosan János dr. polgármester elé. A munkanélküliek helyzetét Pirovszky Károly szaktanácsos titkár ismertette. Rámutatott arra, hogy a szakszervezetekben tömörült ipari munkásság körében a hosszantartó

**gazdasági krízis**

megkezdése óta a munkanélküliek száma az egyes szakmákban huszhuszonöt százalékra emelkedett. Legszomorúbb azonban az építőmunkások sorsa, amely szakmában a munkanélküliek száma kilencven százalékra rug. Ezek minden támogatás és segítség nélkül a legnagyobb szükségben és nyomorban tengődnek. A szakszervezetek fölülkötőleg mindent megkísérlelnek a munkanélküliek helyzetének könnyítésére, azonban sajnos, azok inségét teljesen megszüntetni képtelenek. Annak jellemzésére, hogy a szakszervezetek milyen erőfeszítéseket tesznek a munkanélküliek segítésére, példának idézte a nyomdászok négyszáztagú szakszervezetének munkáját, amely szakszervezet egyedül az elmúlt esztendőben félmillió leit meghaladó összeget osztott ki a

**munkanélküli nyomdászok**

között. A küldöttség ezután memorandumot adott át a főpolgármesternek és abban három főpontra foglalták össze kívánásaikat. Az első pontban azt kéri, hogy a tervbe vett közmunkák haladéktalanul indításának meg, hogy így a munkanélküliség enyhüljön. A memorandum má-

sodik pontja azt kívánja, hogy azokat a munkanélkülieket, akik saját hibájukon kívül veszítették el kenyereiket, a város külföldi városok példájára munkanélküli

**segélyben részesítse.**

A harmadik kívánása a munkanélkülieknek odairányul, hogy a város népkonyhákat és napközi otthonokat állítson fel.

Dobosan János dr. főpolgármester a munkásoknak adott válaszában sajnálattal állapította meg, hogy a rossz gazdasági viszonyok miatt valóban nő a munkanélküliek száma, bár e tekintetben Temesvárott a helyzet még korántsem olyan szomorú, mint más városokban. A város vezetősége természetesen szíven viseli a munkanélküliek sorsát és azon nyihitni is igyekszik majd. A maga részéről oda fog hatni, hogy a

**közmunkák Temesvárott**

minél előbb induljanak meg, hogy így egy esomó munkás foglalkozáshoz jusson. Ami azonban a munkanélküliek pénzbeli segélyezését illeti, az a jelen körülmények között lehetetlen, mivel erre a város költségvetésében fedezet nincsen. A népkonyhák és napközi otthonok tervét ellenben igen rokonszenvesnek találja a maga részéről is és azon lesz, hogy ez a terv minél előbb a megvalósulás stádiumába kerüljön. Ezeknek az intézményeknek a vezetésébe belevonják a szakszervezetek vezetőseit is.

Pirovszky Károly azután arra kérte a város vezetőségét, hogy a jövőben

**nagyobb gondot**

fordítson a szocialis és népjóléti ügyekre, mint az a múltban történt. Egyben bejelentette, hogy a temesvári munkásság legközelebb nagygyűlést tart, amelyen foglalkozni fognak a munkanélküliség kérdésével és memorandumot intéznek a kormányhoz is.

**Bratislavi vendégek, Zombolyáról** jelentik: Néhány aranyifju vigan mulattott a zombolyai Dacia-vendéglőben. Czene János vendéglőssel és a fiával azonban valami fölött összeszólalkoztak és szódásüvegekkel, székekkel akarták a maguk állításainak igazát bizonyítani. A vendéglőst és fiát olyan súlyosan összeverték, hogy mindketten orvosi kezelés alatt állanak. A fiatal Czene feje több helyen van beszakítva. Állapota súlyos. A csendőrség a verekedés ügyében megindította a vizsgálatot.

**Rendőrbírósi ítéletek.** A rendőrbírósnak Germ Károly sofőrt gyorshajtásért háromézer, Vad Mihály napszámost, aki menetközben a villamosról leugrott háromszáz, Mayer János és Gurlich József munkásokat utcai verekedésért egyenként ötszáz-ötszáz leire ítélte.

**A Lotusz-kolostor titka és egész-sereg érdekes cikk képezik az Én, te, ő legújabb számának szennzációit.** Az Én, te, ő, a modern ember lapja, csak felnőttek számára készül. Kapható az utcai újságárusoknál.

**Két év után újra megjelenő lap.** Párisból jelentik: Két évi szünet után ismét megindították a Populair című szocialista napilapot. A lap irányítója Leon Blum, az ismert szocialista vezér. Első számában közli a német szocialista-párt és a berlini Vorwärts című lap főszerkesztőjének üdvözlőtáviratait.

**Szombat este, 22-én piknik lesz Dr. Bergmanné táncsalonjában.** Vendégeket szívesen látnak.

**Anyakönyvi hírek.** Születtek: Recktenwald Róbert, Recktenwald Mihály, Oláh Valéria, Borbély Magda, Kiss Erzsébet. — Meghaltak: Jidó Mihály 21 éves, Pozmos Emilia huszonhét éves, Leitinger Franciska tizenhárom éves, Holz Ferenc harmincöt éves, özvegy Wolff Emilia nyolcvannégy éves, Gurán János harmincegy éves. Házasságot kötöttek: Grosse Hugó és Mayer Anna, Bielitzky József és Lingli Irma, ifj. Engels Béla dr. és Engel Emilia, Herdt Vilmos és Detki Anna, Mohaupt Ferenc és Grósz Vilma, Kereki István és Hess Magda, Wagner Ferenc és Baktai Etel, Buligan Constantin és Miók Ilona, Rácz János és Hegedüs Margit, Bortoi Marian és Juritzsa Anna.

**Kóró bácsi mesél 23-án, vasárnap d. u. 5-8-ig tartandó táncvizsgán Dr. Bergmanné táncsalonjában.**

**Mulatságok**

**Magyar Nők bálja.** A Temesvári Magyar Nőegylet február elsején megtartandó ibolyabáljának vigalmi bizottsága a kétszáztagú rendezőséggel együtt hétfőn délelőtt tíz órák a józsefvárosi Polgári Kör helyiségeiben ülést tart. A bál a szezon egyik legsikerültebb mulatságának ígérkezik. Az érdeklődés máris igen nagy. A rendezőség a meghívók szétküldését most kezdte meg.

**Az Erzsébetvárosi Társaskör** február tizenkettedikén a Michels-féle vendéglő összes termeiben nagyszabásu jelmezbált rendez. A társaskör mulatsága ebben az esztendőben is egy vig éjszakára fogja összehozni az erzsébetvárosi intelligenciát.

**A Magyar Dalárda teaestélye.** A Temesvári Magyar Dalárda ma este a Ferdinánd-szálló télikertjében műsoros teaestélyt rendez. Műsor után tánc következik. Teajegy ára ötven lei.

**Színház**

**Heti műsor:**

Vasárnap délután 3 órákor: Marica grófnő.  
Vasárnap délután 6 órákor: Játék a kastélyban.  
Vasárnap este 9 órákor: Csókos asszony.  
Hétfőn délután 3 órákor: Marica grófnő.  
Hétfőn délután 6 órákor: Játék a kastélyban.  
Hétfőn este 9 órákor: Csókos asszony.

**Mozi**

**Heti műsor:**

Belvárosi mozi: Vasárnap: A nagy ébredés. Hétfőn és kedden: A fehér virág, vagy a vörösök felkelése.  
Gyárvárosi mozi: Vasárnap, hétfőn és kedden: Hereceg és a kokott.  
Mehalai mozi: Vasárnap: A fehér virág. Hétfőn és kedden: A nagy ébredés.

**NORA RADIO**

**Nora** alacsony frekvenciájú transzformátorok, forgó kondenzátorok 250, 500 és 1000 cm. kapacitással, ugyanaz finom beállítással.

**Nora** Straight line frequency és Square Law Condenserek, izzító ellenállások az összes szokásos nagyságokban, potencióméterek 200 és 400 Ohm, antennadugasz világítási vezetékhez.

**Nora** tömbkondenzátorok 50-10.000 cm. kapacitásig, fejhallgató-elosztótáblák 6 pár fejhallgató részére.

**Nora** — BABY fejhallgatók, csőfoglatok, legújabb kivitelű és legjobb hatású tekercsek minden hullámhosszhoz.

**Nora** négy- és ötszöves Neutrodyn-készülékek, hangszórók.

**Minden szaküzletben kaphatók!**

**Butoraimat minden elfogadható árban árusítom készpénzért és részletre is. Sehol nem létező árak**  
Egyszerű és finom műbutorok, konyhák, leányszobák. Okvetlen tekintse meg vételkényszer nélkül.

**UNGOR** műbutorasztalos, II., Fő-utca 33-35. Telefon 10-71  
II., Névtelen-u. 68. Telefon 10-70

## Erdélyi Lexikon

Irók, ujságírók, publicisták, meg a történelmi és természeti jelenségek szakmabeli tanulmányozói, szóval legkülönbözőbb érdeklődésű, de egytől-egyik hajlékony szellemek voltak ott jelen, ahol egy Erdélyi Lexikon kiadásának tervét először fölvettem. Két év előtt volt.

„Seregszemle legyen ez az enciklopédia — mondtam — számbavétele mindannak, amink van, amink megmaradt. Szerkezete a nagy lexikális műveké legyen, (a címszavak ábécéjében) de csak az erdélyi vonatkozásokat ölelje fel. A nagy általános lexikonban elvész Erdély; ki kell menteni belőle. Ami nagymagyar vonatkozásban másod-, harmadrendű fontosságú volt, trianoni sorsunkban elsőrendűvé vált. S még a szorosan vett erdélyi dolgok egymás közötti viszonylata is megváltozott. Hiszen egy optimálisan elképzelt nagymagyar lexikon erdélyi címszavai, kiemelve és egymás alá nyomtatva, még távolról sem adnák azt az erdélyi enciklopédiát, amelyben benne van az erdélyi múlt és az erdélyi jelen. A mű, melyet elképzelt, s melynek szükségét látom, nem lehet egyszerű „Nachschlagebuch“. Egy ilyen munkának amint a célja par excellence publicisztikai cél, a szerkesztése is csak dinamikus lehet. Nem haj, ha leltári hiányokat lel benne a filológus pontosság, de ütőereje kétségtelen legyen. Ne csak csonttant, izomtant, véredény- és idegtant adjon. Több legyen, mint Erdély anatómiája. Az élő Erdély legyen.“

Két év előtt volt, s én rétori képességeimen kívül azóta sok mindent elvesztettem, el azt a naiv hitemet is, hogy egy szellemi szükségesség tiszta átlátása egyben már azonnali precíz cél kitűzést, célratoró kollektív munkát, vagy pláne materiális lehetőségeket is jelent. Erdély irói erőinek javarésze statikusan kötött (senki ne kívánja, hogy ezt a sokmindent összefoglaló szép idegen szót — nem szép magyar komponenseire bontsam). A materiális lehetetlenség alatt pedig „bénító“ könyvnyomtatási és könyvkiadási viszonyokat tessék érteni. Nagyobb arányú lexikális mű ma Erdélyben sem el nem készülhet, sem nem jelentethető meg. A teljes Erdély, a fizikai és szellemi mivoltában teljes Erdély portréja: önzetlenebb, áldozatkészebb és ösztönösebben kíváncsi időkre vár.

Amit a tervből mégis megvalósítani kívánunk, az csak: „A szellemi Erdély“, annak is csak a **breviáriuma**. Formája szerint lexikális mű ez is. Akik dolgoztak a mai Erdélyben, és akik dolgoznak a mai Erdélyben, mindazok felett seregszemlét tart ez a kis gyűjteményes mű, bemutatva a munkát, melyet végeztek és — nem lehet más-ként! — értékelve is. Hiuságot nem szolgál ki ez a könyv. Senkiét. Legkevésbé a szerkesztőjét. Leltári hiányai lesznek fölös számmal. De ami erő ma dolgozik Erdélyben és Erdélyben, emberik lehetőséggel mind számbavéttük.

Nem utolsó sorban (de nem is első sorban) a **mult. Akik alakították az erdélyi sorsot és akik irták az erdélyi sorsot**. Akik a hazát szerették, s akik csak a földet szerették. Akik hirdették az eszmét és akikben megvalósult. A felejthetetlen nagyok és az elfeledett tömegek. (Harcok a hitért és harcok a kenyérért.) A szellem emberei s az emberek szelleme. Minden, ami alakította a jelent. A közélet, a templom, az iskola, a szalon, a családok szelleme, az emberek szükségletei. Nagy püspökök, világi humanisták, külföldet járt papok, könyvnyomtatók. A mult.

**De első sorban, legelső sorban a jelen.** A szorosan vett publicisztikai cél, ami ebben a kis munkában se lehet más, mint a tervezett nagyban: **aktív erőink felmérése**, itt parancsolóan írja elő a dekoratív elemek kerülését, a szigorú objektivitást, a menekülést minden önesalástól. De nem is mellőzhet senkit: szubjektív szeszély. Seregszemle ez, árusítás volna minden elhallgatás és minden tévesztő adat. Lexikális művek szokásos egyoldalúságát: a „literatura“ aránytalan magas százalékban való felvonultatását kerülni fogjuk, anélkül, hogy az igazságon sérelmet ejtenénk. Portrékban, de nem személyek kedvéért akarjuk bemutatni a mai Erdélyt. Némely portré talán olyan méretű lesz, amilyenné eredetijének szemé-

lyi adatai és életműve különben nem növeszhetnék. **Olyankor történik ez, amikor valaki egy-egy eszme, erkölcsi vagy politikai törekvés, életszemlélet vagy világnézet, tudományos álláspont vagy irodalmi felfogás reprezentánsul különösképpen kínálkozik.**

A sok nyílt kérdés között, amelyet ez a rövid tájékoztató bejelentés hagy, van egy pár olyan, amely már most sem hagyható felelet nélkül.

Lehet-e a szellemet szigorúan földrajzi határok közé szorítani? Nem lehet. Móríc Zsigmond is benne lesz ebben a lexikonban, de a **B** betűnél. A Bethlen Gábor cikkénél. Aminthogy ez a lexikon rajta lesz, hogy ne maradjon adós egyetlen Erdélynek adott ajándékért sem, jött legyen bár még messzebb külföldről.

Második kérdés. **A szellemi Erdély-t** kívánván adni, kikről — nem fogunk beszélni? Azokról, akiknek szellemi aktivitása **egy könyv márdátváltatából** nézve fel nem fedezhető. Dehogy is vitatjuk el valakinek a szerepét a szellemi Erdélyben csak azért, mert tollat nem fogat, vésőt, esetet nem kezel, színpadon, pódiumon nem ágál. Nagyszerű energiák hagyatnának így ki a sereg szemlélőjéből. Minden fegyvernem képviselve lesz, csak az illegális fegyverek hordozói nem.

A harmadik kérdést... talán kérdezni sem illik: Kell-e valakinek ez a munka? Akad-e kiadója? Felelős lelkiismeretek a munkánkon könnyitenek-e, adatokkal, könyvekkel, felvilágosításokkal? **Tanácsal, hozzászólással segítenek-e?**

Várjuk a feleletet, s míg megjön, dolgozunk.

Küldöm pedig ezt az értesítést a magyar értelmiség legjobbjainak, akiknek első sorban érdekük, hogy ilyen összefoglalással a maguk erőire ébredjenek. Kérem őket, hogy az **érdeklődésükkel** megsegítsék munkánkat és telhetőleg támogassák. **Osvát Kálmán.**

## Humorös utilevelek

Irtá: Jean d'or

Kedves Szerkesztő ur!

Na karoljon most szépen belém, majd körülvezetem Önt Vichyben és miközben mindent megmutatok, elmondok egy pár élményt is, mert bizony az is volt. Hát itt, ahol minden van, ép izod ne legyen?

Az utcák képe: Ellentétben a régi várossal, ahol rendes üzletek és főleg egész régiségkereskedő utcák vannak, amelyeket én nagyon helyesen bedülő utcáknak, a passagét pedig esalóköznek neveztem el. — a fürdővárosban csak igen elegáns üzletek vannak és pedig nagyobára ékszerüzletek, divatkereskedések és virágüzletek, amely utóbbiaknak szobanagyságu kirakataiban szökőkutak, miniatürkertek, folyó patakok vannak, sőt az üvegtáblán is víz permetezik végig. És milyen sokféle és hihetetlenalaku virág van itt! Ezt az embernek látnia kell, különben orchideája sem lehet róla.

Közbe nagy autózletek, száz autó férőhellyel bíró garageok és szintén utcai boltonban elhelyezett fogorvosi műtermek töltik ki a cukrázdák, kávéházak, nagyvállalók és nagyáruházak frontját.

A bevásárlási árak a luxushe-lyeket kivéve, ami fogalmaink szerint hihetetlenül olcsók. A kereskedelem nagy része az utcán is bonyolódik le. Nemesak a nagyáruházak rakják ki palotáik elé az árui-akat, hanem minden sarkon és ut-szálon is vannak elárúsítók külön-legességekkel. A nagy regievel bíró luxusüzletekben persze még ugyanazon áruért nem átnálnak az ötszörös árat is elkérni. A luxusnak különben is nagyon tág tere nyílik

itt. Én teszem fel, a központ köze-leben első osztályú teljesellátást élveztem 50 frankért, míg egyes luxus hotelben 100—150 frank a szoba egyedül (párosan 200) és egy frakkos estebéd 100 frank. Amit a „Casino“ kávéházában egy teáért citrummal fizetsz, azért másutt már finoman ebédelhetsz, és így tovább.

Ezt mind ki kell tanulmányozni. Különben ha az ember csak végig megy az utcákon, már tanulmányutat is tesz. Így tanul-tam én meg az utcán, hogy mi-képpen lehet csukott szemmel a cernát a varrótübe fűzni, hogyan lehet egy kis darabka selyemből nyakkendőt, egy 30 centiméteres szallagból csokrot kötni és a gallér alá helyezni, hogyan az elszakadt ruhát az utcán azonnal megcsinál-ni, foltot tisztítani, keztyűbe du-dálni és száz más dolgot.

A dudolásra jut eszembe, hogy a fürdő elsőrendű specialitását az utcai énekesek képezik. Ezek a leg-élénkebb helyekre huzatják egy-egy órára dobogójukat és hang-szerkiséret mellett eléneklik az így népszerűvé leendő „slagereket“ amelyeknek hangjegyeit aztán tu-catszám veszi a körbenálló hallga-tóság.

Egy másik specialitása a fürdő-nek, a négylábu hámozott és hámo-zatlan számár. A felhámozottakon kis gyermekek szamaragolnak, míg a hámozatlanokat hirdetősi hordá-roknak használják. Úgyes két ál-landó reklám is van itt. Egy két-kerekű irtó nagy megeimzett ka-lapskatulyán ülve, egy elszázi ru-hát viselő, bájos nőszemély, két csacsit hájt az utcán le és feltűnést

keltve. A másik reklám egy magas ember, akin előlhátul vagy száz, cégfelírásu doboz esüing, amelyeket egy zsinog elvágása által időről-időre a földre hullajt, ezáltal gyü-lekeztést és kíváncsiságot keltve.

A leírásához azonban a legbővebb kutforrásom, a forráskutak. Itt mindenki, egészséges és beteg egy-párszor találkozik naponta. A kut, vagy nem akut az ok, ne kutaassuk, de itt mindenki — nevetni fog — megfordul. Szerény magam sze-renytelenül tízszer szedem ki na-ponta a Chomel forrás pohárgar-derobjából (a 887 e. jelzés alatt el-fekvő) poharamat, és a forrásokból én direkte erőt merítettem, mert orvosom szerint már az ötödik nap kitelt a hónapom, annyira használt. Itt naponta ugyanazon ismerős idegeneket láttam és csak egyszer találtam egy idegen ismerőst, aki-ben S. volt temesvári ügyészt üdvö-zölhettem, akit aztán mint későn jött ujoncot jól el is láttam — ta-nácsokkal.

Lasanként azonban közelebbi hölgyismerősöket is szerezhettem és örültem, hogy az alkalom csupán ilyen ösmeretséget szült. Hogy csak egyet-mást itt felemlítsek. Egy fodrásznál, ahol a kuncsaftok egy közös virágos hallban várakoznak, amíg nem és igen szerint lesznek kiszolgálva, várólag megismerkedtem egy fess k. a.-nyal, aki még az-nap bemutatott egy pár barátnőjé-nek, akik miután engem is ha ja-don fölve láttak, hát hamarosan felvettek társaságukba és mi leá-nyok magunk között nagyon bizal-masan elmulattunk, persze részem-ről a legnagyobb titokban, lehető-leg kerülve a nyilvánvalóságot.

Egyszer meg lementem a l'Allier partjára és a esónakokat nézeget-ve, megállok egy motoros előtt, amelybe történetesen éppen egy pazar nő helyezkedett el. Amíg én egészen ártatlanul megkérdem a vezetőt, hogy vajjon hány óra le-het, megszólal bent Ökedvessége és aszongya hogy:

„Igen, igen jöjjön csak úraságod is, én olyan bizonytalanannak érzem magam a vizen.“

Bár eszemnek legkisebb galyá-ban, nem hogy ágában lett volna hajókázni, de ezek után egyenesen kötelezettséget éreztem neki bizo-nyosságot szerezni. Mit mondjak többet, ez a motorosnak kirándu-lás még sokáig motoroszkált a fe-jemben.

Egyizben egyedül mentem egy tizórás autókirándulásra. Egy ta-karos takarós hölgy mellé, kerül-tem és a szép kilátások által befo-lyásolva, már egy óra mulva olyan bizalmas lábon érintkeztünk egy-

Értesitem t. vevőimet, hogy jó-zsefvárosi fióközletemet fel-oszlattam.

Winternitz kizárólag Bel-város, Lloydsor, Löffler-palotában van.

**WINTERNITZ**  
DIVATHÁZ.

**Északamerikába utazni szándékozó tisztelt utasaink figyelmébe!**

Ezton értesítjük a közönséget, hogy egy új amerikai törvény van készülöben azon asszonyok és gyermekek beutazására vonatkozólag, kiknek férjük, illetve apjuk 1924 július 1-e előtt az Egyesült Államokba kivándoroltak.

Az érdekeltek felkértenek, hogy helyes felvilágosítás miatt központunkhoz vagy fiókjainkhoz fordulni sziveskedjenek.

**Lazarovitz H. Lázár**  
a Hamburg—Amerika Linie S. A. R. vezérigazgatója, Timişoara, Str. Mercy 2.

Az országban elismert  
legszebb saját gyártmányu

Blondel-keretek kizárólag

**Record** képheret-  
gyárban

1317 József-tér 1 sz. kaphatók.  
Tulajdonos: **Morvath Lajos**

**Okkazió!**

Hat üléses, csukott perfekt álla-  
potban levő

**Austro-Fiat-  
autót**

185.000— leiért  
elad a

**S. R. A. si Leonida & Co. Unite**

**TIMIŞOARA,**  
Bulevardul Regina Maria 4.

# Gyerekujság

Szerkeszti: Kóró Pál bácsi

## Morgó Mackó esetei

Tizenkettedik fejezet

melyben Morgó ur és fia az állatseregletben ismerős medvével találkoznak, utána Muncurkó a levegőbe repül, végül pedig Muncurkó ismét pofont kap.

A Muncurkó boes egész napon keresztül arra kérte az apját, hogy vigye el az állatseregletbe, mert nagyon szeretné azt megnézni.

— Most bezzeg szeretné megnézni az állatseregletet, te lurkó, — mondotta nemzetes ur, — de mikor majdnem bekekerültél, hát kézzel-lábbal kapálóztál ellene, mordizomadt!

— Éppen ezért szeretném megnézni, papa. Kíváncsi vagyok, hogy milyen sorom lett volna ottan.

Ebben bizony Morgó uram igazat adott a boesnak és délután elindultak az állatseregletbe. Csudálkoztak, hogy az állatok nem laknak barlangokban, hanem ketrecekben. És minden ketrecekben tábla van, amely megmondja, hogy milyen állat lakik benne.

— Minek az a sok tábla, papa, — kérdezte Muncurkó, — hiszen az állatok ugy is tudják a nevüket.

— Ez nem is az állatok miatt van, mordizomadt, mert az állatok ugy is tudják, hogy ők micsoda állatok, hanem az emberek miatt, mordizomadt, akik a feliratok nélkül sok állatot nem ismernének meg.

Morgó ur és Muncurkó sorra megnézték az összes állatokat. Láttak ott bizony sok különböző fajtát.

— Az egész olyan, — szólott Muncurkó — mint a Noé bárkája, melyről az iskolában tanultunk. Itt is minden fajta állatból van.

Hogy mi mindent láttak, azt nehéz volna elősorolni. Többek között láttak egy kecskét is és amikor megállottak a ketrece előtt, az rákezdt:

Keske vagyok, mek-mek-mek,  
Vigan lakok, mek-mek-mek,  
Ha jól lakok, mek-mek-mek,  
Dalogatok, mek-mek-mek.  
— Enyje, mordizomadt, — mondta Morgó uram, — nem szeretem a mekegő kecskét, pláne ha még versel is.

Azonban nagyon tetszett a nemzetes urnak az elefánt. Különösen a lábát csudálta meg, amely olyan vastag volt, akár egy tölgyfa.

— Hej, — gondolta magában, — ha nekem ilyen hatalmas lábam volna, akkor a dióévésnél nem kellene a fogamat fásasztanom, mert egy lábbal akár száz diót is feltörhetnék egyszerre, csak rájuk kellene lépnem.

A zsiráf nyakát is megbámulta a nemzetes ur és ezt gondolta magában:

— Hej, ha nekem ilyen hosszú nyakam lenne, akkor az erdei mé-

hek nem fognának ki rajtam azzal, hogy a fák magas odvaiba rakják a mézüket, mert ilyen hatalmas nyakkal akármilyen magas oduban elérném azt.

Egyszerre csak nagyot dobbant Morgó nemzetes uram szíve, mikor a medveosztályhoz ért. Örült, hogy rokonokat talált az állatseregletben, bár sajnálta őket, hogy ketrecekben kell élniök. Egyszerre megszólalt az egyik állatseregleti medve:

— Adj! isten, Morgó Mackó bátya!

Morgó nemzetes ur odanézett, de nem ismerte a köszönő medvét, azért megkérdezte:

— Honnét ismersz te engem?

— Én ne ismerném kegyelmedet, nemzetes ur? Hiszen én vagyok Diófaló Jeromosnak fia, aki az erdőben tőszomszédja Morgó uramnak.

Morgó uram most már emlékezett Diófaló Jakabra és kíváncsian megkérdezte:

Hogyan kerültél ide?

— A dolog úgy történt, hogy az erdőn sétáltam, amikor láttam, hogy a fű között dió van elszóva. Sorra felszedtem és megettem a diót, de egyszer csak éreztem, hogy hurok feszül a lábamon. Emberek fogtak körül és megkötöztek. Aztán idehoztak. Azóta itt élek.

Diófaló még megkérdezte a nemzetes urat, hogy ha majd visszatér az erdőre, adja át üdvözlését apjának és anyjának, a testvéreinek meg a rokonságnak, amit Morgó nemzetes ur megígért. Morgó uram aztán magához intette az állatseregleti őrt és szóló hozzá:

— Itt van magának husz lei, de aztán jól bánj! ezzel a fiatal medvével, mert jóbarátomnak a fia.

Továbbmenve láttak még sokféle medvét. Volt ott egy mosómedve is, aki folyton mosakodott az előtte álló vízből. Muncurkó félrefordította a fejét, hogy ne lássa ezt és a fogai között mormogta:

— Bolond medve az olyan, aki akkor is mosakszik, amikor nem muszáj!

A nemzetes ur közben beszélgetésbe elegyedett egy fehér jegesmedvével, aki elmondta, hogy az ő hazájában örökös hó és jég van.

— És van-e ott méz? — kérdezte Morgó ur a jeges medvétől.

— Nincs.

— Mordizomadt, akkor nem is szeretnék jegesmedve lenni.

Mikor végre kimentek az állatseregletből, az utcán láttak egy embert, aki léggömböket árult. Piros, sárga, kék és más színű gömbjei voltak és mind fölfelé szálltak.

De nem tudtak elrepülni, mert egy spárgára voltak kötve, melyet az ember a kezében tartott. Muncurkó addig könyörgött, amíg a nemzetes ur vett neki egy gömböt. Büszkén tartotta a markában a léggömb spárgáját és nézte, hogyan libeg a gömb a levegőben. Aztán jött egy fiú és az is vett léggömböt. Nagy pénzzel fizetett és a léggömbös embernek elő kellett venni a zsebéből a bugyellárisát, hogy viszza tudjon adni a fiúnak. Muncurkó kérte az embert, hogy addig, míg visszaad a fiúnak, ő foghassa a sok léggömb spárgáját.

Száz léggömb volt a spárgára kötve és Muncurkó nagy örömmel tartotta azokat. Azonban hirtelen nagy szél kerekedett és fölkapta a léggömböket a levegőbe. És mert a spárgájuk vége a Muncurkó kezében volt, hát a gömbökkel együtt ő is felrepült. Muncurkó a levegőben ordított, Morgó ur a földön ordított és a léggömbös ember is ordított. Az ordítás azonban nem sokat használt, és a léggömbök a levegőben csak vitték a Muncurkót. Ki tudja hová vitték volna, ha a véletlen nem jön közbe.

A véletlen pedig az volt, hogy az egyik gömb, amint ez gyakran megszokott történni, nagy pukkanással szétrepedt. Muncurkó a dörgéstől annyira megijedt, hogy hirtelen engedte a spárgát. Erre Muncurkó és a léggömbök ellentétes irányban repültek, Muncurkó lefelé, a gömbök fölfelé.

Muncurkó nagy nyekkenéssel esett a földre és első szava ez volt: — Jaj, papa, nézd meg, hogy mim törött el!

A nemzetes ur megvizsgálta a boesot és megállapította, hogy semmije se törött el. Mikor ezt Muncurkó meghallotta, kimondta a másik szót is:

— Soha többé nem kell léggömb! Ezzel szólnak eresztette a saját léggömbjét is, melyet másik mancsában még akkor is fogott.

Morgó Mackó erre Muncurkóval megindult hazafelé.

Csakhogy a léggömbös ember utánuk szaladt és kártérítést követelt. A vége az lett, hogy a nemzetes urnak az elrepült száz léggömböt meg kellett fizetni.

Az uton a nemzetes ur nem szólott egy árva szót sem. De hazaérve akkora pofont adott Muncurkónak, hogy az ágyulövésnek is beillett volna.

### Podráczky Ferenc kárpos

értesíti az igen tisztelt közönséget, hogy az elsórangan felszerelt műhelye  
Timișoara, Gyárvaros, Iskola-utca 10.  
Telefon 206

alatt van. Olcsó, minőségileg elsórangu, gyors szállítás. Különlegességek: Bőrgarnitúrák klubok részére, fotelek, otománok, matracok, szalagarnitúrák és más modern kárposmunkák. 1741

### Meghívó

A temesvári ipari munkaadók szindikátusának íbbelkésítő szakcsoportja 1927. február 5-én szombaton 1/9 órakor a Ferdinand-szálló (Grand Hotel) ételkertjében

**táncmulatsággal egybekötött műsoros estélyt rendez,**

melyre b. családjával együtt lisztelettel meghívjuk.

**A műsoron szerepelnek:** Süveges Aranka, Lenhardt Irma, Kassay Károly, Szeneira József, Bayer Géza, Erdélyi Sándor és Balassa Jenő.

Belépőjegy 60 Lei vigalmi adóval.  
131 Arendező-bizottság

Bel- és külföldi **vasuti menetjegyek, utlevél-vizumok, kurirszolgálat** garancia mellett

**BIRDEV**  
utazási iroda

Telefon 5-93, 13-83

Canadian National Railways



A legjobb és legbiztosabb utazás

## KANADÁBA

1927. február végén kezdődik

A Kanadába való utazásnál a következő személyek jöhetnek tekintetbe:

- Németek, magyarok, szerbek, akiknek szabályszerű Kanadába szóló utlevelük van.
- Gazdák, gazdasági munkások, szolgák 17-45 éves életkorban, akik egészségesek és írni-olvasni tudnak.

Felvilágosítással szolgál az összes tengerentúli utazásokra:

**„ATLANTIC“**  
Szállítási R.-T.  
(azelőtt N. BRÜCK & Co.)  
Timișoara-Belváros, Hunyadi-utca 8.

TELEFON 21-16

Selyem- és ripsz-kalapok minden színben és formában  
**450 lei.**  
Ugyanott női- és férfikalap-javítást vállalunk.

**Tuvicsák**  
Gyárvaros, Bárány-u. 4.

130

**HOTEL PALACE SZÁLLODA**  
BUDAPEST, Rákóczy-ut 45

Budapest egyik legmodernebb és legnagyobb kényelemmel berendezett szállodája

Hideg-meleg víz, fürdőszobák, minden szobában telefon

**Elsőrendű étterem!** **Mérsékelt árak!**

**Szerkesztői üzenetek**

Uj Kelet szerkesztősége, Kolozsvár, Tiszteletreméltó társunk az erdélyi újságíróirodalomban, önöket Pogány Marcell nevű munkatársuk a temesvári színház kérdéséről írott cikkében félrevezette. Félrevezette, mikor azt írja, hogy a Déli Hírlap „nap-nap után támadja Feketét” és — nem szeretjük az erős kifejezéseket — tudatosan kerüli az igazságot, mikor megállapítja, hogy annak idején, midőn Franyó volt az igazgató és mintegy hetven színész hetekig nem kapott fizetést, egyetlen szavunk sem volt a színészek érdekében. Hogy nem Feketét támadtuk és támadjuk, arról igen könnyen meggyőződhetnek, ha a bizonyára önkönnél is végezni szokott lapszemle alkalmával csupán felületesen is átfutják a színházügyben írott cikkeinket. Hiszen a csereviszony folytán erre könnyű módjuk van. Ellenben meggyőződhetett erről temesvári tudósítójuk is, aki — úgy látszik — olvasta lapunkat, mert figyelmét a színházi kommunikék sem kerültk el, bár színházügyekhez nem látszik sokat érteni. Kifogásolja, hogy a Csuda Mihály szerencsése című darabban Nórika szerepét énekesszerűnek mondtuk. Pedig az — Viszont igaz, hogy Nórika temesvári szereplőjének kezében elvesztette énekes jellegét. Talán ez vezette félre az önk tudósítóját. Ami az előbbi társulat tagjainak anyagi ügyeit illeti, temesvári munkatársukat ismert informátorai bizonyára arról is informálták, hogy ezek a színészek éppen a Déli Hírlap kiadójának áldozatkészsége folytán kapták meg fizetésüket. Az, hogy a Déli Hírlap nem tett semmit ezeknek a színészeknek az érdekében, nem egyéb rágalomnál, amelyet aljasnak is nevezhetnénk, ha nem kerülnék mindenkor azokat az erős kifejezéseket, melyek abban a táborban közkeletiek, amelyből tudósítójuk hadijelentéseinek anyagát kapja. Azóta is csak azoknak a temesvári színészeknek az érdekében emeltük föl szavunkat, akik ma is szerződés nélkül vannak, dacára annak, hogy Temesvár főpolgármesterének kijelentése szerint a Franyó-féle szerződésnek Feketére való átruházása éppen azért történt, hogy a társulat tagjai kenyér nélkül ne maradjanak. Ez a cél nem éretett el. Legalább eddig nem. Mi még tudunk várni és talán remélni is, de — sajnos — a színészek sem várnak, sem remélni nem mernek. Ez az igazság, amelytől tudósítójuk oly messze áll cikkében, mint Makó Jeruzsálemtől.

**Meghívó**

A vakok temesvári zenekara február 12-én az Erzsébetvárosban a volt Novotny jelenleg Michels-féle vendéglőben rendezendő jelmezestélyre ezton is tisztelettel meghívjuk a nagyérdemű közönséget. Kezdete este 8<sup>1/2</sup> órakor. Belépődíj személyenként 30 lei adóval együtt. Jelmez nem kötelező. Kérjük a nagyérdemű közönség szíves pártfogását.

Tisztelettel  
A rendezőség.



**Reichard Gyula**  
műbutor-kárpitos  
Timișoara III. Rezső-utca 13  
Telefon 22-13  
Speciális modern bőrbutorok a legfinomabb kivitelben.

**Apró hirdetések**

Egy szó ára 3 lei. Vestag betűvel 5 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Álláskeresőknek 25 százalék engedmény. Díj előre fizetendő.

**Levelezés**

Ki vállalkozna arra, hogy egy vidéken élő szépnek mondott 19 éves urileányt szellemes levelekkel szórakoztasson? Vállalkozó szellemű fiatal emberek irjanak „Jó tollforgató” jellegre a kiadóba.

Fiatal urileány levelezne későbbi tisztességes ismeretség reményében 20—22 év körüli intelligens fiatalemberrel. Levelet „Fekete szem” jellegre a kiadóba kérek.

**Házasság**

Fiatal hógomat férjhez adnám jól szituált uriemberhez. Kelengye, lakás és 200 ezer lei hozomány van. Levelet „Urlember” jellegre a kiadóba kérek.

**Alkalmazás**

Biztos egzisztenciát nyújt a február elején kezdődő második félévi román, német, magyar gyors- és gépiró-tanfolyam a Bérczi-féle szakiskolában Erzsébetv. Stefánia-u. és Gyár v. Fő-u. Beiratások Stefánia-u. 22. (121)

Keresünk magyar-német gép- és gyorsírónőt azonnali belépésre. Ajánlatokat „Azonnali 30” jellegre a kiadóba.

**Allást keres**

Masamód ajánkozik. Vidékre is megy. Cimeket a kiadóba kérék.

**Lakás**

Május 1-re keresek 2 szobás modern lakást összes mellékhelyiségekkel. Ajánlatokat „Szép lakás” jellegre a kiadóba.

Izraelita családnál magányos fiatalember részére kis szoba butorozva kiadó. Cimeket a kiadóba kértünk.

3 szobás lakást keresek lehetőleg kertes házban mácius vagy áprilisra. Ajánlatokat „Szép lakás” jellegre a kiadóba.

Szépén butorozott szoba 1 személy részére kiadó. Ajánlatot „3000” jellegre a kiadóba.

Két butorozott utcai szoba különbejáráttal külön konyahasználattal azonnalra, esetleg február 1-re kiadó. Ugyanott egy butorozott szoba különbejáráttal és konyahasználattal kiadó. Cim a kiadóban. (250)

Erzsébetvárosban újonnan épült 3—4 szobás lakás mellékhelyiségekkel, kerthasználattal máci s 15-re kiadó. Cim a kiadóban. (251)

**Adás-vétel**

F. Schmidt v. Bösendorfer 180 cm. hosszú zongora 100 ezer leiert eladó. Ajánlatokat „Jókarban” jellegre a kiadóba kérek. (296)

Éjjeli üzlet családi okok miatt sürgősen jutányos áron eladó. Gyár város, Alsóárk-utca 14. (146)

Japán selyempincsit vagy kis foxit vennék fiatal. Ajánlatokat „Állabarat” jellegre kérek ármegejelöléssel a kiadóba.

**Különféle**

Fehérnemű javítást, házi ruha és kis gyermek ruha varást vállalok. Erzsébetváros, Korona-u. 3. földsz. jobbra.

Uj jelmezzuhák kölcsönbe kaphatók. Marschall, III., Oát sor 46.

Tamburirozzást, mütégpímmzést ruhákra, valamint díványpárnákra, tásákra, gobelnek arannyal való kitöltését a legjutányosabban készíti Lichtné, III. Teleky-u. 13. Jósika és Teleky-u. sarok.

Zongorát vagy pianót bérbe veszek. Tényi Anci, Józsefváros, Begabalsor 20/b. (171)

**Hölgyek figyelmébe!**

**Tanítványok**

szakszerű kiképzését vállalja

**Kozmetikai gyógyintézet**

III, Piata Asanestii (József-tér) 8.

**Abonomák** a legjutányosabb áron a „Gambrinusban” kaphatók

Tehát aki olcsón akar inni, enni, annak a **Gambrinusba** kell menni.

(Hunyadi-ut 6.)

**A nagyszentmiklósi autóbuszjárat**

**MENETRENDJE:**

Indul Nagyszentmiklósról reggel 6 órakor és délután egy órakor.  
Indul Temesvárról reggel 1/29 órakor és délután négy órakor.

Hideg-, melegviz minden szobában. Utcái szobák ára központi fűtéssel együtt 50.000—70.000 korona.

**WESTEND-szálloda**

BUDAPEST IV., Berli-ni-tér 3.

PONGRÁCZ SÁNDOR, igazgató-tulajdonos.

**Meghívó.**

Az

**Első Johannisfeldi Takarékpénztár R.-T XXI. évi rendes közgyűlését**

1927. évi február hó 3-án, délelőtt 10 órakor az intézeti helyiségekben fogja megtartani, melyre a t. részvényeseket tisztelettel meghívja.

**A közgyűlés tárgysorozata:**

1. A közgyűlési jegyzőkönyv vezetésére 1 és annak hitelesítésére 2 részvényes kijelölése.
2. Igazgatási jelentés az 1926. évi zárómérleg előterjesztése. Felügyelőbizottsági jelentés.
3. A nyereség felosztására vonatkozó javaslat és a felmentvény megadása feletti határozathozatal.
4. Indítvány és határozathozatal a vezérigazgató, igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok fizetésének megállapítása iránt.
5. Az igazgatóság választása.
6. A felügyelőbizottság választása.

7. Esetleges indítványok az alapszabályok 26. §-a értelmében.  
U. i. Mindazon részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkérjük, hogy részvényeiket szelvényeikkel együtt legkésőbb f. é. január hó 31-ig vagy Johannisfelden az intézeti pénztárnál, vagy Oteleken, illetve Magyarszentmártonban az intézeti kirendeltségeknél letétbe helyezni sziveskedjenek, különben elvesztik szavazatjogosultságukat. Minden letett részvény 1 szavazatra jogosít.  
Johannisfeld, 1927. évi január hó 11-én.

**Az igazgatóság**

Az igazgatóság javaslata a tiszta nyereség felosztására vonatkozólag:  
Lei 198 000— 44% os osztalék fejében 9000 drb részvény után a Lei 22.— a 21. számú osztalékszelvény beváltására.  
10.086.20 az általános tartalékalap javára, annak Lei 396.078-03 banira való gyarapítására.  
1.000— a néhai Guth Jakob-alap dotálására annak Lei 5.000— re való kiegészítésére.  
1.500— adomány jóékonny célra.  
Lei 210 586.20 összesen.

Vagyon		Mérlegszámla 1926. évi december hó 31-én		Teher	
Készpénz	421.750.22	Részvénytőke	10.000.—		
Avista bankkövetelések	698.936.58	1926. évi új kibocsátás	350.000.—	450.000	
Váltóállomány	5.996.416.50	Tartalékalap	66.476.58		
ezekből visszleszámitolva	275.000.—	Fel pénz az új kibocsátásból	319.515.25	385.991.88	
Adósok	867.255	Kétes követelések tartalékalapja	65.000.—	454.991	83
Saját fakeskedés	659.927	Néhai Guth Jakob-alap	4.000.—	6.338.241	25
Intézeti ház és ingatlan	120.000	Takarékbetétek		750.761	
Saját értékpapírok	65.180	Hitelezők		147.853	26
Szavazatosságok	180.000	Kamatmentes letétek		180.000	
Jelzálogkölcsonók	8.986	Szavatosságok		2.496	
Leltár	1	Fel nem vett osztalék		209.095	47
		Átmeneti kamatok és tételek		910.686	90
		Nyereség		8.743.455	01
	8.743.455				

Kiadás		Eredményszámla 1926. évi december 31-én		Jövedelem	
Tisztviselői fizetések és üzleti költségek	202.211	64	Különféle kamat és jutalék	452.578	84
Adó és illeték	14.781				
Kétes követelések tartalékolása az adótörvény 32. § a szerint	25.000				
Nyereség	210.586	20			
	452.578	84			

Johannisfeld, 1927 január hó 11-én.

Ziegler Michael  
pénztáros

Guth Jakob  
vezérigazgató

Herf  
cégjegyző-könyvelő

**Az igazgatóság:**

Engelmann Wilhelm Guth Johann  
Mitschang Matthias

Guth Mathias Heidenfelder Ludwig  
Neudenbach Péter Seger Johann

Klein Nikolaus Maszer Josef  
Weinhardt Franz

Megvizsgálta és rendben találta. — Johannisfeld, 1927. január hó 11-én.

**A felügyelőbizottság:**

Baumann Johann elnök

Engelmann Nikolaus

Franz Johann

Huber Johann

Felelős kiadó: VARNAY ELEMÉR dr.